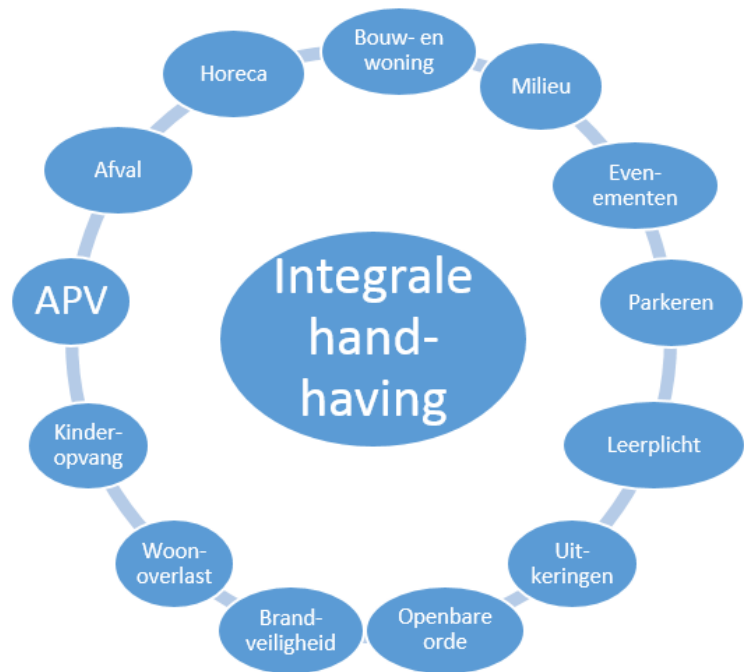

FACTSHEET INTEGRALE HANDHAVING

Definitie

Handhaving is het door toezicht en het toepassen van bestuursrechtelijke, strafrechtelijke of privaatrechtelijke middelen bereiken dat democratisch vastgestelde geldende voorschriften worden nageleefd. Handhaving vindt plaats op de volgende terreinen, ook wel handhaving domeinen genoemd:

- 1) handhaving in het fysieke leefomgeving (omgevingswet, milieutaken, bouwtoezicht);¹
- 2) handhaving van de openbare orde en veiligheid / openbare ruimte (APV, Drank- en horecawet, drugsoverlast, woonoverlast, parkeren);
- 3) handhaving in het sociaal domein (fraudepreventie, leerplicht, bijstand, uitkeringen).

Wettelijk kader en afbakening

Algemene regels over bestuursrechtelijke handhaving zijn vastgelegd in de Algemene wet bestuursrecht. Zoals de regels als het gaat om het opleggen van een dwangsom of het toepassen van bestuursrecht. De bestuursrechtelijke interventies zijn van licht naar zwaar: aanspreken/informerende van de overtreder; waarschuwen; bestuurlijk gesprek; verscherpt toezicht; last onder dwangsom; last onder bestuursdwang; tijdelijk stilleggen. De strafrechtelijke handhaving is het domein van justitie en politie.

Samenwerking

Bestuursrechtelijke en strafrechtelijke handhaving kunnen elkaar op verschillende handhavingsterreinen of thema's versterken, bijvoorbeeld als het gaat om ondermijning en andere taakvelden die zijn genoemd in het Integraal Veiligheidsplan van Lelystad. Afhankelijk van het taakveld worden de verschillende partners betrokken en worden er afspraken gemaakt. Zo zijn in het kader van het Regionale Henneconvenant afspraken gemaakt met politie, het Openbaar Ministerie, Woningbouwcoöperaties, belastingdienst, en energieleveranciers. Voor uitvoering van de Drank- en Horecawet worden naast politie en gemeente ook ondernemers, de GGD en Tactus verslavingszorg betrokken. Andere belangrijke handhavingpartners van de gemeente Lelystad zijn onder meer de Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek (OFGV) en de Brandweer.²

¹ De in 2016 in werking getreden wet Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (wet VTH) verplicht o.a. dat er zowel voor Wabo-vergunningen en het toezicht en handhaving hierop strategisch en uitvoeringsbeleid moet zijn. Het VTH beleid betreft het strategisch kader en beschrijft de visie op vergunningverlening en op toezicht en handhaving voor taken in de fysieke leefomgeving. In het kader van het Interbestuurlijk Toezicht wordt door de provincie toegezien of er strategisch en operationeel beleid voor de Wabo taken aanwezig is. Het beleid wordt ter kennisname aan de raad gebracht.

² De milieutaken worden namens gemeente Lelystad voor het grootste deel uitgevoerd door de OFGV. De wet regelt daarnaast dat de omgevingsdiensten, in casu de OFGV, samen met de partners VTH beleid opstelt voor de Wabo taken die bij de OFGV zijn ingebracht.

Regierol gemeente

De regierol van de gemeente ten aanzien van lokale veiligheid en handhaving is steeds prominenter geworden. De gemeenteraad krijgt daarbij een prominentere rol door (minimaal) eens in de vier jaar een integraal veiligheidsplan vast te stellen. Ook bij diverse beleidsnota's over handhaving wordt de raad betrokken. De gemeente Lelystad heeft de afgelopen jaren onder andere via overleg en uitvoeringsprogramma's gestuurd op een gezamenlijk beeld over de wijze waarop afspraken/regels (moeten) worden nageleefd. Verder is de tendens waarneembaar dat de politie mede ook onder invloed van landelijke hoofdlijnen van beleid zich meer gaat richten op de kerntaken en de gemeenten steeds meer mogelijkheden krijgen om de taken die de politie niet langer als kerntaak ziet, op te pakken. Een van die taken is het aanpakken van overlastfeiten. Hiervoor is de bestuurlijke strafbeschikking geïntroduceerd. Dat geldt ook op het terrein van de milieuhandhaving.

Buitengewoon opsporingsambtenaren (boa's)

De rol van de buitengewoon opsporingsambtenaren wordt groter. Zij nemen steeds meer taken van de politie over in zowel het stedelijke als het landelijke gebied. Een buitengewoon opsporingsambtenaar (boa) is een ambtenaar met een beperkte opsporingsbevoegdheid. Dit betekent dat een boa bevoegd is om strafbare feiten op te sporen die tot zijn takenpakket behoren én die in de bijhorende domeinenlijst staan. Boa's die veel in contact komen met publiek dragen een boa-insigne en een uniform.

Niet elke boa heeft dezelfde bevoegdheden. Dit is afhankelijk van de taken en het domein van de boa. Er worden zes boa-werkterreinen onderscheiden, ook wel domeinen genoemd:

- ☐ domein I: openbare ruimte
- ☐ domein II: milieu, welzijn en infra
- ☐ domein III: onderwijs
- ☐ domein IV: openbaar vervoer
- ☐ domein V: werk, inkomen en zorg
- ☐ domein VI: generieke opsporing

De boa's in domein I bestrijden kleine ergernissen, overlast en andere feiten die de leefbaarheid in de openbare ruimte aantasten. De handhaving op gebied van parkeerbelasting wordt in Lelystad sinds 1 juli 2018 uitgevoerd door het team Stadstoezicht. De boa's in domein II zijn boa's die zich vooral bezig houden met natuur, milieu en fysieke leefomgeving. Het verder professionaliseren van de boa's (landelijk uniform, gewelds- en communicatiemiddelen) is een belangrijk punt in het kader van de professionalisering van de handhavingsorganisatie. Onder domein III vallen de boa's die primair belast zijn met het handhaven van de Leerplichtwet. Ten slotte kennen we binnen de gemeente boa's die werkzaam zijn in domein V. Deze boa's houden zich bezig met het handhaven van regelingen op het gebied van de sociale zekerheid. Voor de bestuursrechtelijke handhaving op gebied van fraude binnen de sociale zekerheid heeft Lelystad inmiddels een volwaardig en zelfstandig team.

Handhavingsketen

Preventie: De eerste stap in de handhavingsketen is preventie. Het uitgangspunt hierbij is dat door het actief betrekken van de doelgroep bij de uitvoering en handhaving van beleid het aantal overtredingen kan worden verminderd. Dit kan met name door het wegnemen van onduidelijkheden over de interpretatie van regelgeving en het communiceren van het handhavingsbeleid en de daarin opgenomen stappen bij geconstateerde overtredingen. Normconform gedrag is namelijk groter naarmate de burger beter begrijpt waarom de handhaver een bepaald besluit neemt. Daarom vinden we het belangrijk om met burgers en bedrijven in gesprek te gaan; uitleggen welke afwegingen aan onze zijde worden gemaakt en waarom. Burgers en bedrijven willen een eerlijke afweging ervaren en willen serieus worden genomen.

Voorlichting: Adequate preventie houdt in dat de wet- en regelgeving op zichzelf duidelijk is en ook bekend is bij burgers en bedrijven. Informatievoorziening en voorlichting naar de burger zal daarom een bijdrage moeten leveren aan het transparant maken van onze gemaakte keuzes. Met goede voorlichting en communicatie over de invulling en uitvoering van ons beleid willen we bewerkstelligen dat burgers, bedrijven en instellingen binnen de gemeente Lelystad weten welke visie we hebben op toezicht en handhaving en welke visie we hebben op het evenwicht in verantwoordelijkheden tussen de handhavende partijen en de samenleving. Kortom, de burgers moeten weten wat er van hen wordt verwacht en wat zij van ons kunnen verwachten.

Convenanten: Via een aantal convenanten is de verantwoordelijkheid van verschillende partijen op elkaar afgestemd. Daarnaast is een belangrijk doel van deze convenanten om ook de eigen verantwoordelijkheid bij de naleving van wet- en regelgeving van de doelgroep te benadrukken, hetgeen bijdraagt aan de effectiviteit. Het maken van concrete afspraken met bijvoorbeeld horecaondernemers over de eigen acties en verantwoordelijkheden en over de consequenties van het niet voldoen aan deze afspraken, vergroot de legitimiteit van zowel de regelgeving als de handhaving en sanctionering. Voorbeelden: Hennepconvenant, convenanten met de middelbare scholen in Lelystad, Veilig uitgaan convenant.

Toezicht: Onder toezicht verstaan we het controleren of, en in hoeverre, wettelijke bepalingen worden nageleefd. Toezicht vormt een belangrijke fase in onze handhavingsketen. Toezicht vindt plaats op basis van verleende vergunningen en ontheffingen, in het kader van projecten en naar aanleiding van meldingen, handhavingsverzoeken en klachten/calamiteiten. Een overzicht van al deze toezichtactiviteiten in Lelystad wordt jaarlijks opgenomen in de uitvoeringsprogramma's, zoals het VTHUP. De wijze waarop het toezicht wordt uitgevoerd, hangt af van de prioriteit die aan een handhavingstaak is toegekend.

Sanctioneren: Diverse instanties die betrokken zijn bij de uitvoering van handhaving in Lelystad beschikken over een gevarieerd palet aan sanctie-instrumenten. Uiteenlopende sancties die, afhankelijk van het wettelijk regime, kunnen worden ingezet zijn: bestuursdwang, opleggen van een last onder dwangsom, intrekken van de vergunning, en strafrechtelijke instrumenten zoals een boete.

Gedogen: In Lelystad wordt gehandeld conform het landelijk en provinciaal beleidskader gedogen. Dat betekent dat alleen in uitzonderingsgevallen na een zorgvuldige en kenbare belangenafweging wordt gedoogd. In die gevallen wordt altijd een gedoogbeschikking opgesteld, voorzien van heldere voorwaarden. Aan de gedoogsituatie wordt een duidelijke termijnstelling verbonden.

